

Výr Ulli poznává východní Krušnohoří

Cyklistický výlet na Loučnou

www.ullihu.de

Rozlehlost české části hřebene východních Krušných hor si nejlépe uvědomíme na kole, především, chceme – li se dostat až na nejvyšší vrchol. Neboť na Loučnou, severně od Litvínova, je to odevšad poměrně daleko. A protože v současnosti žijí v této oblasti jen sotva nějakí lidé, nenajdeme zde také téměř žádnou veřejnou dopravu.

Z Litvínova do Dlouhé Louky, kde se můžeš dozvědět odpověď na soutěžní otázku k této stanici, jede od května do září každou sobotu a neděli tzv. cyklobus (v 10.00 z autobusového nádraží v Litvínově). Podle sněhových podmínek jezdí v zimních měsících také skibus (v sobotu a neděli v 9.00 z autobusového nádraží v Litvínově).

Náš cyklistický výlet začneme na hraničním přechodu Moldava/Neurehefeld. Čeští hráči se tam dostanou jednoduše, totiž vlakem z Mostu, Litvínova, Oseku a Dubí: z Mostu vlak vyjíždí v 8.08 (jen soboty a neděle), 9.26 a 11.25.

Němečtí cyklisté musí zvládnout delší a obtížnější příjezd: Buď z nádraží v Altenbergu (vlak z Drážďan přes Heidenau) do Rehefeldu a odtud po hezké lesní cestě podél hranice až do Neurehefeldu. To je asi 10 km, z toho na konec Altenbergu asi 2 km mírně do kopce a potom ještě před Neurehefeldem asi 2 km znovu do mírného kopce. Nebo od nádraží v Holzhau (vlak z Freibergu) po silnici údolím říčky Muldy do osady zvané Teichhaus, přes hraniční přechod pro pěší dále na Moldavu, a až na její druhý konec. Tento příjezd vyžaduje ovšem už dost síly a čas od rána: jede se 8 km téměř jen do kopce, sice většinou do mírného, ale za to bez přestávky a za obcí Moldava nás čeká také ještě hezky prudký kousek cesty. Je to tedy jen pro velké a dobře trénované cyklisty.

Jednodušší by bylo, kdyby železnice stejně jako dříve spojovala Most s Freibergem. Za časů našich praprarodičů to byla mnohem sjízdnější cesta, po které se mimo jiné transportovalo české uhlí do Saska. Ale po 2. světové válce byl hraniční přechod uzavřen a na německé straně mnoho kilometrů kolejnic vytrháno. Mezitím se na železničním náspu mezi Holzhau a Neurehefeldem usídlilo mnoho vzácných druhů rostlin.

Hned za posledními stánky vietnamských obchodníků na hraničním přechodu Moldava/Neurehefeld odbočuje vpravo první silnice na Moldavu. Na křižovatce informuje tabule o době, kdy bylo v oblasti ještě vyráběno sklo. Sklářská naučná stezka spojuje mnoho bodů v krajině mezi Moldavou a Holzhau, kde byly pomocí archeologických průzkumů nalezeny stopy po sklářských hutích. Středověká výroba skla potřebovala obrovské množství dřeva. Především k rozdmýchání dostatečného žáru, aby se mohl křemen roztavit. Potom ale musel být k tomuto roztavenému křemenu přidán ještě dřevěný popel, aby se tavenina rovnoměrně rozprostřela. Na výrobu jednoho kilogramu skla byly spotřebovány až dvě tuny dřeva. Poměrně

velký strom váží kolem jedné tuny – stačil by tedy zhruba na jednu láhev jablečného moštu (láhev o objemu 0,7 litru váží asi 450 gramů)! Ale nejen skláři, i horníci potřebovali velké množství dřeva. V boji o kýženou surovinu pochodili skláři většinou špatně a byli zatlačováni stále více do hor. Tady v okolí Moldavy se toto řemeslo udrželo nejdéle. Bohužel o tom nejsou téměř žádné písemné doklady. Abychom viděli, jak mohla vypadat taková středověká sklářská huť, uděláme si jednu malou zajíždku vpravo. Před dalším hotelem se nachází kopie jedné takové sklářské dílny, kde si před několika lety vědci sami vyzkoušeli staré výrobní postupy.

Na křižovatce pojedeme opět doleva a dostaneme se zpět na hlavní silnici mezi Moldavou a Novým Městem. Po jednom kilometru cesty do kopce se dojde na Sklářský vrch, výšinu osázenou mladými smrky. Na další křižovatce odbočíme doprava, ve směru na Fláje.

Tady, na výšině mezi Moldavou a Novým Městem, pramení tři nejdůležitější říčky východních Krušných hor. Asi 300 m za křižovatkou vede v dolíku vpravo lesní cesta. Kdo ji sleduje, sestoupí brzy do stále se svažujícího údolí. Z malých prosakujících pramenů se tam shromažďuje trocha vody – tady pramení Freiberská Mulda. Cestou dále stéká ze zalesněných svahů stále více vody a už po několika kilometrech je Mulda tak silná, že dokázala vytvořit pozoruhodné údolí, ve kterém dnes leží obec Moldava.

Zcela jiný je pramen Flájského potoka. Po levé straně silnice vede úzká cesta lesem, malý kousek před odbočkou k prameni Muldy. Ale když následujeme tuto cestu, budeme mít po několika stech metrech dost mokro v botách – dostaneme se totiž na lesní rašeliníště. Rašeliníky pokrývají měkkou půdu a suchopýr nás zdraví svými zářivě bílými vatovými plody. To je počátek Flájského potoka, který se po několika kilometrech stočí k západu, teče tedy úplně jiným směrem než většina potoků Krušných hor, které se odebírají buď na dlouhou cestu na sever k Labi, nebo stékají po prudkém jižním svahu Krušných hor do Severočeské pánve.

Tak pěkné prameniště jako je to u Flájského potoka jen tak neuvidíte. Mnoho jiných rašeliníšť na hřebeni Krušných hor je již po staletí odvodňováno hlubokými příkopy. Jeden z těchto příkopů vede ve směru na Nové Město, kde se spojuje s jiným malým vodním tokem v Divokou Bystřici.

Silnice vede dále na plochý vodní předěl mezi Muldou a Flájským potokem k západu. Vyvýšenina může působit opuštěně. Je to způsobeno málo využívanými plochami luk a jen zřídka zde potkáte nějakého člověka. Ale tak tomu nebylo vždy. Ještě před 60ti lety bychom zde jeli skrz obec Oldříš. Kousek dále rovně ležely Pastviny, vedle Mackov a Fláje. A na naší další cestě budeme potom ještě projíždět oblastí, kde se v nivě Flájského potoka rozprostírala obec Vilejšov. Všechny tyto horské obce byly, jako velká část české strany Krušných hor, po staletí obývány převážně německy mluvícím obyvatelstvem. Poté, co Německo před 60ti lety rozpoutalo a prohrálo strašlivou válku, byla velká část německy mluvících obyvatel z Československa odsunuta. Při tom nehrálo žádnou roli, jestli

tito Němci nesli spoluvinu nebo ne. Během několika týdnů museli opustit své vesnice. Jen málo obcí bylo potom později dosídleno novými, českými přistěhovalci, tak jako Moldava, Mikulov nebo Nové Město. Mnoho jiných obcí zaniklo a bylo nakonec zbouráno. Na některých místech značí ještě jednotlivé kulturní rostliny, že tu kdysi žili lidé: tu a tam nalezneme sněženky a keře práskaček, na jiných místech září v květnu také bez. Dobře rozpoznatelné jsou na místech starých dvorů také vrby jívy, které mohou dobře růst na živinami bohatých půdách. Také několik málo rozvalin ještě pamatuje historii osídlení této části Krušných hor.

Ale každá mince má dvě strany. Protože na české straně východních Krušných hor potkáme dnes během cesty pouze několik lidí, mohli by zde nalézt klid některé druhy živočichů citlivé na rušivé vlivy. Krušnými horami se občas toulá dokonce plachý rys. V každém případě: na nedostatek potravy by si nemohl naříkat, čeští myslivci zde chovají zvěř ve velkém počtu.

Poté, co jsme prošli zmíněnými ruinami, zatočí silnice doleva a jde lehce nahoru k vršku „Nad křížkem“ (857 m). Když se zde při úplně jasném počasí díváme přímo rovně, můžeme ve vzdálenosti 60 km spatřit nejvyšší hory celých Krušných hor: Klínovec (1243 m) a Fichtelberg (1214 m). Ale taková viditelnost je tu málokdy.

Velká zatáčka vlevo nás vede dolů do širokého žlebu Flájského potoka. Na další křižovatce odbočuje vpravo silnice k Flájské přehradě. Ve vodách této důležité zásobárny pitné vody zmizely zbytky osady Fláje. Dnes je to z hlediska krajiny přenádherný kus krajiny – odměna pro ty nejzdatnější cyklisty, kteří podniknou tuto asi 10 km dlouhou zájízdku (5 km až k přehradní hrázi a 5 km zpět).

My, průměrní cyklisté, se toho ale musíme zříci, neboť před námi dnes leží ještě pěkný kus cesty. Silnice nás vede dolů k malému Flájskému potoku. Potom se jede 5 km víceméně nahoru, asi 100 výškových metrů až k hřebeni Krušných hor u Dlouhé Louky.

Pojedeme okolo dvou rybníků - Malého a Velkého radního rybníka. Potom přijdou první domy Dlouhé Louky a jsme nahoře: od nás klesá krajina poměrně prudce dolů, pohled dosahuje daleko za Severočeskou pánev.

Nyní chceme vylézt na střechu východních Krušných hor. Hned za prvními domy Dlouhé Louky, ještě před tím než silnice začne klesat do obce, odbočuje vpravo cesta na Loučnou. Necelé 2 km vede rovně lesní silnice na západ, přímo na vrchol. Zřetelně je možné poznat železnou věž, která bohužel neslouží jako vyhlídková věž turistům, ale pochází ještě z dob, kdy na nejvyšším bodu oblasti hospodařilo vojsko. Armáda sice odtáhla z Loučné již před dlouhou dobou, ale přesto není tato oblast zcela přístupná. Vrchol kopce slouží jako ohromná obora pro jelení zvěř a je obehnaná velkým dřevěným plotem.

Již před 200 lety zde nechali bohatí příslušníci česko-německé šlechty uzavřít mnoho jelenů v oboře, která byla ještě větší než je dnes. Při neuvěřitelném počtu přes 600 jelenů byl úspěch při lovu zaručen a

šlechtici mohli zdobit své zámky skvostnými trofejemi. Stejně jako tehdy, jde i dnes především o to, držet zde jeleny s co možná největším parožím. Avšak dnes to už nejsou nějací baroni a hrabata, kteří pěstují pochybnou zábavu střílet jeleny kvůli jejich rohům. Kdo by chtěl jednou vědět, kolik německých myslivců si přímo zaplatí, aby mohli skolit kapitálního jelena, ten se může podívat na internetové stránky obory Fláje: www.oboraflaje.cz. Deset tisíc euro a více stojí zvířata s největším parožím. Lovu zdar!

Lesní cesta končí tedy necelý kilometr pod vrcholem Loučné u plotu obory, popř. odbočuje vpravo ve směru vodní nádrže Fláje. Ještě kousek můžeme jet vlevo po modře značené turistické cestě podél plotu, při deštivém počasí však musíme kolo spíš tlačit nebo nechat před bránou obory. Posledních 200 m - od rozcestníku - musíme potom tak jako tak jít dál pěšky. Jde se poměrně prudce do kopce, stále podél dřevěného plotu.

Konečně dosáhneme skaliska tvořeného žulovým porfyrem. Nabízí se nám nádherný pohled na Severočeskou pánev a za ní na vrcholky Českého středohoří. Ale: vlastní vrchol Loučné, skalní vrchol se zbytkem věže, se nachází na druhé straně vysokého dřevěného plotu. Tajný tip: Rozhlédni se důkladně, potom možná najdeš také cestu ke střeše východních Krušných hor! V dálce leží chudá krajina hřebene. Ještě před 40ti lety zde bylo vše pokryto tmavým smrkovým lesem. Ale potom se zde začaly vyskytovat stále častější mlhy se zplodinami, vypouštěné ze stále většího množství a stále větších komínů, které patřily elektrárnám v Severočeské pánvi. Hnědé uhlí bohaté na síru bylo a je stále ještě spalováno proto, aby se získal elektrický proud. Ale oxid siřičitý, který při tom společně s dalšími odpadními plyny vznikal, působil na smrky jako smrtelný jed. Také pro lidi to nebylo úplně zdravé, české děti měly tehdy často kašel a ještě mnohem horší nemoci. Stromy mezitím odumíraly. Miliony kůrovců potom napadaly oslabené smrky a brzy byl celý hřeben Krušných hor holý. Jen několik jeřábů a buků, které vyrostly na Loučné pod ochranou smrků, zbylo dodnes. Na rozdíl od smrků upadají listnaté stromy do zimního spánku a to právě v době, kdy elektrárny běží na vysoké otáčky a vypouštějí nejvíce oxidu siřičitého. To nejhorší se zdá být ale za námi. Elektrárny požírající hnědé uhlí byly v posledních deseti, patnácti letech buď zastaveny, nebo vybaveny moderními filtračními zařízeními. Zátěž způsobená oxidem siřičitým poklesla. To platí konec konců nejen pro severočeský hnědouhelný revír, ale také pro saské elektrárny v okolí Lipska a v Lužici. Ekologická sdružení jako „Zelená liga“ tlačila politiky a provozovatele elektráren stále znovu k tomu, aby konečně začali pečovali o čistý vzduch. Mnoho lidí muselo demonstrovat za to, abychom zde dnes mohli opět zdravě dýchat.

A les? Stejně jako na německé straně, tak i čeští lesníci vysadili do velkých oblastí smrk. Jeho správný název je smrk pichlavý a pochází ze Severní Ameriky. Snáší větší množství oxidu siřičitého než naše domácí smrky, ale roste velmi pomalu. Má ale ještě jinou výhodu, která mu zde zajišťuje přežití: jeleni nemají rádi ani jeho pichlavé jehličky, ani jeho pryskyřičnatou kůru. Téměř všechny ostatní dřeviny rostoucí zde nahoře jsou jimi okousány. Také v rostlinném světě na zemi se udrží jen několik

málo bylin a trav, které zvěři nechutnají. To je cena, kterou si žádá chov jelenů kvůli vzácnému paroží! Zimu přečkají zvířata v oboře jen díky rozsáhlému zimnímu dokrmování, ale všechno, co příroda nabízí jako lahodnou „zeleninu“, přirozeně okoušou také.

Když však tohle pomineme, je jediný říjnový večer strávený za úplňku v oblasti Flájské přehrady tak působivý, jako snad žádný jiný zážitek z oblasti východních Krušných hor. Když jeleni začnou nahlas troubit, lze téměř uvěřit tomu, že jsme v nějaké vzdálené zemi na safari!

Kromě toho žijí pod ochranou obory také tetřivci. Může to být až 50 kusů, které zde jsou během množení téměř zcela nerušeni, protože jeleni jsou na jaře hájení.

Nyní, když jsme si nahoře dost popovídali, musíme se vrátit zpět k našim kolům a jet dále po lesní cestě na Dlouhou Louku. Několik set metrů projíždíme obcí, až se nám ukáže vpravo ručně malovaný štít penzionu „Panorama“. Tam musíš jet, jestli se chceš dozvědět řešení soutěžní hádanky k této stanici!

Horský hotel Panorama nese svůj název zcela po právu. Zde se můžeme znovu pokochat pohledem daleko do krajiny, která nám leží u nohou. Zcela vpravo leží pláň staré obce Dlouhá Louka s překrásnými kamennými hřbítky. Naproti se zdvihá zalesněný masiv Stropníku, který jako výběžek vystupuje z hřebene Krušných hor daleko k jihovýchodu. Za jeho čelem poznáváš Milešovku, nejvyšší horu Českého středohoří. Jak se nazývají ostatní kužele, které ční ze Severočeské pánve, ti prozradí informační tabule před hotelem Panorama. Mezi nimi je také hledané jméno poměrně nápadného skalního hrotu ve středu. Ovšemže není výhled často tak jasný, aby mohl každý sám také skutečně rozeznat vrchol. Dokonce i při slunečném počasí je Severočeská pánev často pokryta rouškou výparů. I když jsou, doufejme, navždy pryč časy, kdy z komínů šly do východních Krušných hor obrovské, nažloutlé a páchnoucí mraky kouře, existuje i dnes tam dole ještě mnoho elektráren a chemických závodů. Největší továrna se jmenuje Chemopetrol Litvínov. Můžeš ji rozeznat zcela vpravo – samozřejmě při dobré viditelnosti. V této firmě pracuje přes 2500 lidí a nejméně ještě jednou tolik v malých závodech okolo. Vlevo vedle chemického závodu leží obrovský povrchový hnědouhelný důl, kterému padlo za oběť i staré město Most. Nově vybudované město s moderními panelovými stavbami se nyní nachází za ním, mezi výběžky Českého středohoří.

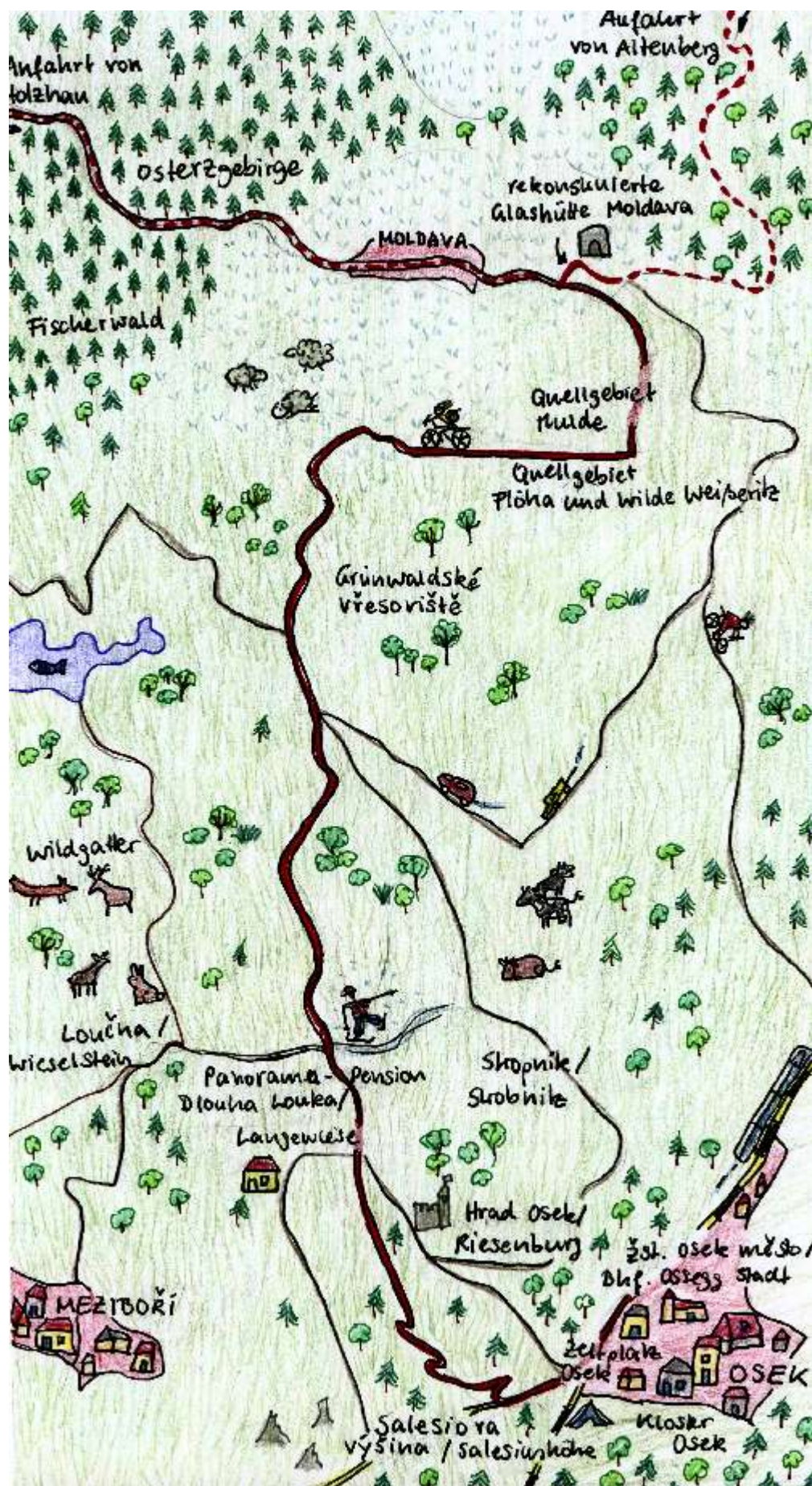
Na jednu stranu je výhled odsud nádherný, ale na druhé straně bychom se už měli zamyslet nad hlubokými jizvami, které jsme my lidé přírodě způsobili naším ne hospodárným zacházením s energií a produkty chemického průmyslu. Spotřebovávat o něco méně proudu a kupovat trochu méně plastových obalů – to by mohlo snad trochu pomoci k tomu, aby byl vzduch nad Severočeskou pávní znovu čistší.

Nakonec nás čeká ještě prudký sjezd dolů do Oseka. Překontroluj si ještě jednou brzdy, budeš je bezpodmínečně potřebovat! 400 výškových metrů se pojede jen dolů, s mnoha zatáčkami a po poměrně špatné silnici.

Tady jsou opatrná jízda a překontrolované brzdy velmi důležité. Na silnici mezi Litvínovem a Osekem potkáme v lese schovaný skalní útvar, zvaný Salesiova výšina. Kdo má ještě čas, nesmí si nechat ujít nejkrásnější lesní hru na schovávanou východních Krušných hor. V kapitole věnované putování Osekem a okolím (Vzhůru k Rýznburku!) si o tom můžeš přečíst ještě trochu více. Ale pozor: nezmeškej vlak z Oseka zpět na Moldavu. Ten nejede příliš často a absolvovat na kole znovu celou cestu až na hřeben Krušných hor, to opravdu není nic lehkého! Asi 25 km dlouhá cyklotrasa (40 až 45 km s příjezdem z Holzhau nebo Altenbergu a cestou zpátky) bude skutečně stačit.

Jízdní řád: z Oseka 15.27, 16.31 (jen soboty a neděle), 18.56

Ještě jeden tip na závěr: máš-li ještě dost času do odjezdu vlaku, můžeš se jít podívat do kláštera v Oseku, kde se dozvíš odpověď na další soutěžní otázku. Cestu k Riesenburgu potom můžeš podniknout někdy později. A teď přemýšlej o tomhle: Šetření energií pomáhá přírodě (A jízda na kole je zdravá)!

Výletní cíle:

Sklářská naučná stezka kolem Moldavy

Odborníky nalezená stanoviště několika z dříve pravděpodobně početných sklářských hutí v okolí Moldavy. Zajímavá, 14 km dlouhá naučná stezka tato místa spojuje. Nejzajímavější je přebudovaná sklářská huť s názvem „Sklářská chata“, vzdálená asi 500 m od hraničního přechodu ve směru do obce Moldava. Areál je volně přístupný.

Přehradní nádrž Fláje:

Nádherně položená přehradní nádrž s pitnou vodou, asi 5 km jihovýchodně od hraničního přechodu Český Jiřetín. Voda je vedena přes 5 km dlouhým tunelem pod hřebenem Krušných hor do Meziboří u Litvínova. Pěkný výhled z přehradní hráze do údolí Flájského potoka.

Starý vorařský kanál na Flájském potoce:

Z obce Fláje (dnes zatopená přehradou) se před 400 lety táhnul kanál, který vedl 18 km až do říčky Muldy u obce Clausnitz. Nenasytná potřeba dřeva Freiberských dolů vedla k vykácení téměř všech lesů podél Muldy, jejichž kmeny sem bylo potřeba z povodí Flájského potoka dostat. Mezi přehradní nádrží Fláje a obcí Český Jiřetín byl starý vorařský kanál znovu obnoven. Místy velmi neobyčejná pěší cesta sleduje vodní tok.

Loučná:

Se svými 956 m je nejvyšší horou východních Krušných hor, skalisko s nádherným výhledem, obrovská obora pro zvěř s chovem jelenů pro účely lovu.

Informace: www.oboraflaje.cz, vedoucí obory Jan Vitner - +420724524903, ls235@lesycr.cz

Pension Panorama v Dlouhé Louce:

malý rodinný pension s restaurací, překrásný výhled na České středohoří a Severočeskou pánev, hezká obec, kde lze po dlouhém cestování nebo cyklistické túře přenocovat

www.ipanorama.cz

panorama@centrum.cz

Stropník

nápadný horský vrchol nad Rýznburkem, který z okraje Krušných hor vystupuje obzvláště daleko k jihu, a proto je také velmi prudký. Hezký výhled, výstup od zříceniny hradu Rýznburk (asi 5 km, místy prudce do

kopce) nebo z Dlouhé Louky (3 km, zelená turistická značka)

Klášter v Oseku

starý cisterciácký klášter, nyní opět využíván k původním účelům, velká klášterní zahrada s prastarým ovocným sadem, není zde žádné muzeum, ale návštěvníci jsou přesto vítáni

www.kloster-osek.org

Společnost přátel kláštera v Oseku: www.kloster-projekte-osek.info

Hrad Osek/Rýznburk

velká středověká hradní zřícenina v lese na jižním svahu východních Krušných hor. Opatrně uvnitř areálu, staré zdívo je chatrné, v blízkosti se nachází přírodní rezervace „Vlčí důl“ a geologická přírodní památka „Vrása“.

Salesiova výšina

skalní útvar v lese u silnice mezi Osekem a Litvínovem

Osecký rybník

přírodě blízký rybník s koupalištěm na okraji města Osek, kemp

provozní doba kempu: 01.05. - 30.09., kontakt: Nelsonská 669, Osek 41705, Tel.: +420 417 837 221 nebo +420 603 523 489,
www.autocamposek.cz

TENTO PROJEKT JE
SPOLUFINANCOVÁN EVROPSKOU UNIÍ